EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 25. 4. 2013
COM(2013) 240 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o vykonávaní smernice Rady 2006/117/Euratom o dozore a kontrole pri preprave rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva zo strany členských štátov

{SWD(2013) 150 final}

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o vykonávaní smernice Rady 2006/117/Euratom o dozore a kontrole pri preprave rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva zo strany členských štátov

OBSAH

1. Úvod 4
1.1. Súvislosti 4
1.2. Právny rámec 5
1.3. Všeobecné zásady týkajúce sa dozoru a kontroly pri preprave 6
2. Vykonávanie všeobecných ustanovení 6
2.1. Transpozícia smernice 6
2.2. Štandardný dokument o dozore a kontrole pri preprave 7
2.3. Príslušné orgány 7
2.4. Odosielanie 7
2.5. Poradný výbor 8
2.6. Pravidelné správy 8
3. Podávanie správ zo strany členských štátov 8
3.1. Preprava 9
3.2. Vývozy zo Spoločenstva 9
4. Záver 10

1. ÚVOD

Smernicou Rady 2006/117/Euratom[1] sa ustanovuje systém Spoločenstva na dozor nad cezhraničnou prepravou rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva a na jej kontrolu s cieľom zaručiť primeranú ochranu obyvateľstva. Táto smernica sa vzťahuje na cezhraničnú prepravu, pokiaľ je krajina pôvodu, krajina určenia alebo krajina tranzitu členský štát Spoločenstva. Zabezpečuje, že sú príslušné členské štáty informované o preprave rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva na alebo cez ich územie, pričom majú právo udeliť súhlas s prepravou alebo poskytnúť odôvodnené zamietnutie.

Podľa tejto smernice budú členské štáty pravidelne podávať správy Komisii a Komisia bude pravidelne podávať správy Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru. Cieľom tohto podávania správ je poskytnúť užitočný prehľad o povoleniach udelených v rámci Spoločenstva a identifikovať problémy z praxe, s ktorými sa členské štáty pri vykonávaní ustanovení smernice stretávajú, a o použité riešenia.

Toto je prvá správa Komisie o vykonávaní smernice Rady 2006/117/Euratom. Ako bolo povedané v úvode, v tejto správe sa uvádza:

– spätná väzba o vykonávaní všeobecných ustanovení (kapitola 4) smernice;

– súhrnný prehľad informácií zo správ o vykonávaní smernice, ktoré Komisii poskytli členské štáty. Tieto informácie boli zistené v konzultácii s jednotlivými členskými štátmi. Podrobnosti o vykonávaní smernice členskými štátmi sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie SWD(2013)150.

Záver tejto správy poskytne prehľad problémov, ktoré si vyžadujú ďalšiu pozornosť a ktoré sa budú riešiť v úzkej spolupráci s poradným výborom a členskými štátmi.

1.1. Súvislosti

Všetky členské štáty EÚ produkujú rádioaktívny odpad, ktorý pochádza z rôznych činností, ako napr. z výroby elektrickej energie v jadrových elektrárňach a z rádioizotopových zariadení používaných v medicíne, priemysle, poľnohospodárstve, vo výskume a vzdelávaní. Vyhoreté palivo vzniká tiež pri prevádzke jadrových reaktorov. Vyhoreté palivo je jadrové palivo, ktoré bolo ožiarené v aktívnej zóne reaktora a bolo z nej natrvalo odstránené. Keď je vyhoreté palivo odstránené z aktívnej zóny reaktora, je umiestnené v bazénoch skladovania, ktoré sa nachádzajú v blízkosti reaktora a umožňujú, aby sa počiatočné úrovne tepla a radiácie znížili. Z reaktora je vyhoreté jadrové palivo prepravované po ceste, železnici alebo vode do medziskladu alebo do závodu na prepracovanie vyhoretého jadrového paliva, kde dôjde k jeho prepracovaniu.

Štrnásť z dvadsiatich siedmich členských štátov ma jadrové reaktory v prevádzke a ďalšie dva členské štáty majú jadrové reaktory, ktoré sa vyraďujú z prevádzky[2]. Väčšina členských štátov má výskumné reaktory.

Každý členský štát je plne zodpovedný za to, akú vnútroštátnu politiku si v prípade nakladania s rádioaktívnym odpadom a vyhoretým palivom zvolí. Vyhoreté palivo sa môže považovať za použiteľný zdroj, ktorý môže byť prepracovaný alebo je určený na uloženie, pokiaľ je považovaný za rádioaktívny odpad. Vyhoreté palivo si preto vyžaduje osobitnú pozornosť. Bez ohľadu na to, akú vnútroštátnu politiku si v prípade nakladania s

[1] Ú. v. EÚ L 337, 5.12.2006, s. 21.

[2] Štrnásť členských štátov, ktoré majú jadrové reaktory v prevádzke sú Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Maďarsko, Holandsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo;

rádioaktívnym odpadom a vyhoretým palivom členské štáty zvolia, preprava týchto materiálov je nutná a realizuje sa medzi členskými štátmi a do Spoločenstva a zo Spoločenstva.

1.2. Právny rámec

Operácie spojené s prepravou rádioaktívneho odpadu alebo vyhoretého jadrového paliva podliehajú celému radu požiadaviek v rámci právnych predpisov Spoločenstva[3] a medzinárodných právne záväzných dohovorov[4] týkajúcich sa najmä bezpečnej prepravy rádioaktívneho materiálu a podmienok, za ktorých sa rádioaktívny odpad alebo vyhoreté jadrové palivo ukladá alebo skladuje v krajine určenia.

Právne predpisy Spoločenstva o ochrane zdravia pracovníkov a širokej verejnosti vyžadujú, aby preprava rádioaktívneho odpadu alebo vyhoretého jadrového paliva medzi členskými štátmi a do Spoločenstva a zo Spoločenstva podliehala povinnému a spoločnému systému predchádzajúceho povoľovania. Tento systém predchádzajúceho povoľovania na prepravu, zriadený v roku 1992[5], bol výrazne upravený v roku 2006 s prijatím smernice o dozore a kontrole pri preprave rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva, ďalej len „smernica o preprave“[6]. Ustanovenia smernice z roku 1992 museli byť zmenené a doplnené na základe aktuálnych skúseností; aby sa objasnili a pridali pojmy a definície, riešili situácie, ktoré sa v minulosti opomenuli a zjednodušil existujúci postup prepravy rádioaktívneho odpadu medzi členskými štátmi. Zmeny boli potrebné s cieľom zabezpečiť súlad s ostatnými medzinárodnými ustanoveniami a ustanoveniami Spoločenstva, a najmä so Spoločným dohovorom o bezpečnosti nakladania s vyhoretým palivom a o bezpečnosti nakladania s rádioaktívnym odpadom, ku ktorému Spoločenstvo pristúpilo 2. januára 2006.

Záväzky v rámci smernice o preprave nemajú žiadny vplyv na právo členských štátov vyvážať svoje vyhoreté jadrové palivo na prepracovanie. Nič v tejto smernici nenaznačuje, že členský štát určenia musí súhlasiť s prepravou rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva na konečnú úpravu alebo uloženie okrem prípadov spätnej prepravy (návrat do krajiny pôvodu). Každé odmietnutie takejto prepravy sa musí odôvodniť na základe kritérií stanovených v uvedenej smernici. Okrem toho sa smernicou o preprave zakazuje vývoz rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva do afrických, karibských a tichomorských (AKT) krajín alebo do tretej krajiny, ktorá nemá zdroje na bezpečné nakladanie s rádioaktívnym odpadom a vyhoretým jadrovým palivom.

Nedávno prijatá smernica Rady 2011/70/Euratom[7], ďalej len „smernica o odpadoch“, zavádza ďalšie záväzné podmienky v prípade prepravy rádioaktívneho odpadu vrátane vyhoretého jadrového paliva považovaného za odpad v prípade uloženia. Vo všeobecnej zásade podľa článku 4 ods. 4 smernice o odpadoch sa stanovuje, že rádioaktívny odpad sa uloží v členskom štáte, v ktorom sa vyprodukoval, s výnimkou prípadu, ak v čase prepravy vstúpi do platnosti dohoda medzi príslušným členským štátom a iným členským štátom alebo treťou krajinou o tom, že sa na uloženie môže využiť zariadenie v jednej z týchto krajín. Takáto dohoda však

---

3 Najmä smernica Rady z 13. mája 1996, ktorá stanovuje základné bezpečnostné normy ochrany zdravia pracovníkov a obyvateľstva pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia. Ú. v. ES L 159, 29.6.1996, s. 1.

4 Najmä Spoločný dohovor MAAE o bezpečnosti nakladania s vyhoretým palivom a o bezpečnosti nakladania s rádioaktívnym odpadom.

5 Smernica Rady 92/3/Euratom z 3. februára 1992; Ú.v. ES L 35, 12.2. 1992, s. 24.

6 Smernica Rady 2006/117/Euratom z 20. novembra 2006 o dozore a kontrole pri preprave rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva.

7 Smernica Rady 2011/70/Euratom z 19. Júla 2011, ktorou sa zriaďuje rámec Spoločenstva pre zodpovedné a bezpečné nakladanie s vyhoreným palivom a rádioaktívnym odpadom. Ú. v. EÚ L 199, 2.8.2011, s. 48.

takisto podlieha kritériám stanoveným Komisiou v súlade s článkom 16 ods. 2 smernice o preprave a ustanoveniam smernice o odpadoch, v ktorých sa okrem iného požaduje, aby úložisko už bolo v čase prepravy bezpečne v prevádzke.

Smernica o odpadoch nemá vplyv na slobodné rozhodovanie členských štátov o prijatí vyhoretého jadrového paliva alebo odpadu na úpravu alebo prepracovanie z tretích krajín a posielaní späť do krajiny pôvodu. Podobne platí, že členské štáty môžu aj naďalej prepravovať svoj rádioaktívny odpad alebo vyhoreté jadrové palivo na spracovanie alebo prepracovanie do iného členského štátu alebo tretej krajiny. V obidvoch prípadoch celkovú zodpovednosť za bezpečné a zodpovedné uloženie daných materiálov vrátane akéhokoľvek odpadu ako vedľajšieho produktu, nesie členský štát alebo tretia krajina, z ktorej bol rádioaktívny materiál dopravený.

1.3. Všeobecné zásady týkajúce sa dozoru a kontroly pri preprave

Držiteľ[8], ktorý plánuje realizovať prepravu rádioaktívneho odpadu alebo vyhoretého jadrového paliva v rámci Spoločenstva alebo zariadiť realizáciu takejto prepravy, musí predložiť príslušným orgánom členského štátu pôvodu riadne vyplnenú žiadosť. Jedna žiadosť sa môže vzťahovať aj na niekoľko zásielok, pokiaľ majú rovnaké vlastnosti a pokiaľ je rovnaká trasa (krajiny a prekročené hranice) a rovnaké sú aj príslušné orgány.

Ak má byť rádioaktívny odpad alebo vyhoreté jadrové palivo dovezené do Spoločenstva, príjemca musí túto žiadosť predložiť príslušným orgánom členského štátu určenia. Pokiaľ ide o prepravu z členského štátu do tretej krajiny, príslušné orgány v členskom štáte pôvodu musia kontaktovať príslušné orgány v krajine určenia.

Preprava nemôže byť zrealizovaná, pokiaľ príslušné orgány krajiny určenia a všetkých krajín tranzitu neoznámili príslušným orgánom krajiny pôvodu svoje schválenie. Smernicou o preprave sa ustanovuje, že schválenie alebo zamietnutie sa musí oznámiť v lehote dvoch mesiacov po prijatí žiadosti. Zamietnutie zo strany členského štátu určenia alebo členského štátu tranzitu musí byť odôvodnené, pokiaľ ide o právne predpisy o preprave a nakladaní s rádioaktívnym odpadom alebo vyhoretým jadrovým palivom na základe príslušných vnútroštátnych alebo medzinárodných právnych predpisov alebo právnych predpisov Spoločenstva týkajúcich sa prepravy rádioaktívneho materiálu.

Príslušné orgány v členských štátoch určenia alebo členských štátov tranzitu môžu doplniť podmienky prepravy. Napriek tomu v prípade prepravy v rámci Spoločenstva nie je možné stanoviť podmienky, ktoré sú prísnejšie ako podmienky stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi členského štátu pre prepravu rádioaktívneho materiálu na jeho vlastnom území.

Nakoniec, ak podmienky týkajúce sa prepravy nie sú splnené alebo ak sa preprava nemôže dokončiť, príslušné orgány členského štátu pôvodu musia zabezpečiť, aby si daný rádioaktívny odpad alebo vyhoreté jadrové palivo prevzal jeho držiteľ späť, pokiaľ neexistuje nejaký iný postup, ako s ním bezpečne naložiť.

2. VYKONÁVANIE VŠEOBECNÝCH USTANOVENÍ

2.1. Transpozícia smernice

V smernici o preprave sa požadovalo, aby členské štáty uviedli do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 25. decembra 2008.

[8] „Držiteľ“ je akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá je podľa platného vnútroštátneho práva pred realizáciou prepravy rádioaktívneho odpadu alebo vyhoretého jadrového paliva zodpovedná za tieto materiály a zamýšľa realizovať prepravu príjemcovi.

Aj keď väčšina členských štátov tento dátum dodržala, niekoľko členských štátov netransponovalo smernicu načas a Komisia začala proti nim konanie vo veci porušenia predpisov. Príslušné členské štáty následne oznámili svoje opatrenia na transpozíciu smernice a Komisia uzavrela tieto prípady v druhej polovici roku 2009 s výnimkou Grécka, ktorého transpozičné opatrenia boli oznámené v septembri 2010.

Od konca roka 2010 je transpozícia smernice Rady 2006/117/Euratom dokončená a môže sa považovať za vykonávanú vo všetkých členských štátoch EÚ.

2.2. Štandardný dokument o dozore a kontrole pri preprave

V smernici o preprave sa predpokladá použitie štandardného dokumentu pre všetky zásielky v rámci rozsahu pôsobnosti smernice. Pri zohľadnení skúseností z minulosti bola nová smernica Komisie, v ktorej sa stanovuje štandardný dokument o dozore a kontrole pri preprave rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva uverejnený v *Úradnom vestníku Európskej únie* z apríla 2008[9].

V prípade prepravy rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva (vrátane vyhoretého jadrového paliva určeného na konečné uloženie a ako takého klasifikovaného ako odpad) v prílohe k tomuto štandardnému dokumentu sú uvedené formuláre: žiadosti o povolenie; potvrdenie o prijatí žiadosti; povolenie alebo zamietnutie prepravy; opis zásielky/zoznam balení, ako aj potvrdenie o prijatí zásielky. Štandardný dokument obsahuje tiež zoznam minimálnych požiadaviek týkajúcich sa riadneho vyplnenia žiadosti.

Vzhľadom na nekonzistentnosť medzi smernicou Rady 2006/117/Euratom a vysvetlivkami k rozhodnutiu Komisie K(2008)793 z 5. marca 2008, ktorým sa ustanovuje štandardný dokument o dozore a kontrole pri preprave rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva, ako uvádza smernica Rady 2006/117/Euratom (2008/312/Euratom), bolo v Úradnom vestníku[10] uverejnené korigendum s cieľom náležite upraviť dané znenie.

Členské štáty takisto podali správy o určitých ťažkostiach pri používaní štandardného dokumentu. Podrobnosti o tejto nekonzistentnosti a ťažkostiach, s ktorými sa stretávali, sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie SWD(2013)150. Tieto ťažkosti bude riešiť poradný výbor.

2.3. Príslušné orgány

Príslušné orgány sú akékoľvek orgány, ktoré sú podľa právnych alebo iných predpisov krajín pôvodu, tranzitu alebo určenia splnomocnené vykonávať dozor nad prepravou rádioaktívneho odpadu alebo vyhoretého paliva a jej kontrolu. S cieľom uľahčiť komunikáciu s Komisiou musia všetky členské štáty poskytnúť Komisii potrebné informácie a kontaktné údaje o svojom príslušnom orgáne alebo orgánoch.

Zoznam príslušných orgánov členských štátov je tiež prístupný na webovej stránke Európskej komisie Europa na tejto adrese:

http://ec.europa.eu/energy/nuclear/transport/shipment_directive_en.htm.

2.4. Odosielanie

Podľa článku 19 smernice o preprave vypracuje Komisia odporúčania pre bezpečný a efektívny systém odosielania dokumentov a informácií súvisiacich s ustanoveniami tejto smernice. Komisia zriadi a bude udržovať elektronickú komunikačnú platformu na poskytovanie kontaktných údajov príslušných orgánov v členských štátoch, informácií, ktoré

[9] Ú. v. EÚ L 107, 17.4.2008, s. 32.
[10] Ú. v. EÚ L 343, 23.12.2011, s. 149.

jazyky sú pre príslušné orgány prijateľné a ktoré všeobecné podmienky a prípadne dodatočné požiadavky sú potrebné na povolenie prepravy.

Odporúčanie Komisie pre bezpečný a efektívny systém odosielania dokumentov a informácií bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* v júli 2009[11].

Pokiaľ ide o elektronickú platformu, Komisia zriadila webovú stránku (pozri už uvedený odkaz), kde sú všetky potrebné informácie týkajúce sa smernice o preprave. Poskytnuté údaje sú v prípade potreby aktualizované na základe informácií poskytovaných všetkými členskými štátmi Komisii, ako je uvedené v článku 18 ods. 2 uvedenej smernice.

2.5. Poradný výbor

Pri vykonávaní úloh stanovených smernicou bude Komisii pomáhať výbor poradného charakteru, zložený zo zástupcov členských štátov. Prvé zasadnutie sa konalo v máji 2007, kde sa prijal rokovací poriadok tohto poradného výboru a pracovný program na nasledujúce roky. Uskutočnilo sa deväť zasadnutí výboru, ktoré zorganizoval a ktorým predsedal zástupca Komisie.

Poradný výbor zaujal stanovisko k:

– stanoveniu a používaniu štandardného dokumentu;

– odporúčaniu Komisie, ktorým sa stanovujú kritériá pre vývoz rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva do tretích krajín;

– odporúčaniu Komisie pre bezpečný a efektívny systém odosielania dokumentov.

Stanoviská výboru boli zaznamenané v zápisnici.

Doterajšie skúsenosti ukazujú, že poradný výbor je dobrým a užitočným nástrojom, ktorý umožňuje zástupcom členských štátov vymieňať si svoje poznatky s Komisiou a medzi sebou.

2.6. Pravidelné správy

Členské štáty majú povinnosť podávať Komisii správu o vykonávaní smernice o preprave po prvýkrát do konca roka 2011 a potom každé tri roky. Na základe správ členských štátov Komisia pripravila pre Európsky parlament, Radu a Európsky hospodársky a sociálny výbor túto prvú súhrnnú správu s cieľom poskytnúť užitočný prehľad o povoleniach udelených v celom Spoločenstve a poskytnúť informácie o ťažkostiach, s ktorými sa členské štáty stretli v praxi, ako aj o použitých riešeniach.

Podľa článku 20 a postupov stanovených v článku 21 uvedenej smernice, bol návrh správy a pripojený pracovný dokument konzultovaný s poradným výborom. Zo strany členov poradného výboru neboli prezentované žiadne zásadné pripomienky. Pripomienky sa týkali hlavne aktualizácie kontaktných údajov.

Pri podávaní správ by sa mala venovať pozornosť hlavne prípadom spätnej prepravy týkajúcim sa nepovolenej prepravy a nedeklarovaného rádioaktívneho odpadu (čl. 4 uvedenej smernice). V súvislosti s touto prvou správou Komisia nebola informovaná o žiadnej preprave, na ktorú by sa vzťahovali ustanovenia článku 4.

3. PODÁVANIE SPRÁV ZO STRANY ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

S cieľom zjednodušiť proces podávania správ Komisia poskytla všetkým členským štátom vzor pre podávanie správ, ktorý sa skladá z dvoch častí: prvá časť sa týka informácií o vykonávaní smernice, druhá časť informácií o preprave. Všetky členské štáty podali Komisii

[11] Ú. v. EÚ L 177, 8.7. 2009, s. 5.

správy. Poskytnuté informácie boli Komisiou analyzované a v prípade, keď si niektoré otázky vyžadovali ďalšie objasnenie, boli bilaterálne prerokované s príslušným členským štátom. Hlavné prvky zo správ členských štátov sú zhrnuté v tejto správe. Ďalšie podrobnosti nájdete v priloženom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

Vo všeobecnosti členské štáty pri vykonávaní tejto smernice neuviedli vo svojich správach žiadne väčšie problémy. Niektoré členské štáty však vyjadrili určité obavy z týchto dvoch problémov:

– skutočnosť, že neexistuje harmonizácia uvoľňovacích úrovní pre rádioaktívny odpad v EÚ, môže viesť k tomu, že materiály obsahujúce rádioaktívne látky sú v jednom členskom štáte uvoľňované, zatiaľ čo v inom členskom môžu byť stále považované za rádioaktívny odpad.

– Cezhraničná preprava určitých druhov odpadu, ktoré obsahujú prirodzene sa vyskytujúce rádioaktívne materiály (odpad z prirodzene sa vyskytujúcich rádioaktívnych materiálov[12]) a ktoré nevznikajú v rámci povolených postupov v súčasnosti definovaných v základných bezpečnostných normách. Tieto druhy odpadov sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti tejto smernice, ako aj smernice[13] o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu.

Obidva problémy budú ďalej preskúmané a bude im venovaná pozornosť v rámci poradného výboru.

3.1. Preprava

Smernicou o preprave sa vyžaduje, aby sa preprava rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva medzi členskými štátmi realizovala len s predbežným súhlasom po predchádzajúcom ohlásení príslušným orgánom všetkých zúčastnených členských štátov.

Z 27 členských štátov ich 14 povolilo prepravu v rozsahu pôsobnosti smernice. Počet povolení je relatívne nízky. V období rokov 2008 – 2011, na ktoré sa vzťahuje táto správa, členské štáty oznámili udelenie 161 povolení[14] v rámci rozsahu pôsobnosti smernice. Prepravy odpadu sa týkalo 74 % povolení, zvyšných 26 % sa týkalo vyhoretého jadrového paliva.

Vo väčšine prípadov ide o prepravu medzi členskými štátmi. Podrobné informácie sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie.

3.2. Vývozy zo Spoločenstva

Ako už bolo uvedené a bez toho, aby bolo dotknuté právo každého členského štátu vymedziť svoju vlastnú politiku týkajúcu sa cyklu vyhoretého jadrového paliva, smernica o preprave nemá vplyv na právo členského štátu vyvážať vyhoreté jadrové palivo na prepracovanie s prihliadnutím na zásady spoločného jadrového trhu, najmä voľného pohybu tovaru v rámci EÚ. V článku 16 ods. 1 smernice sa však jasne uvádza, za akých podmienok je vývoz zakázaný. Obzvlášť dôležité je, aby príslušný orgán členského štátu nepovolil prepravu do tretej krajiny, ktorá nemá administratívnu a technickú kapacitu a regulačnú štruktúru na bezpečné nakladanie s rádioaktívnym odpadom alebo vyhoretým jadrovým palivom, ako je uvedené aj v spoločnom dohovore.

---

12 Prirodzene sa vyskytujúce rádioaktívne materiály.

13 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES z 15. marca 2006

14 Je potrebné poznamenať, že niektoré povolenia sú udelené niekoľkým zásielkam, ktoré sa majú realizovať v časovom období, ktoré môže presiahnuť súčasné obdobie monitorovania.

Z tohto dôvodu a za účasti poradného výboru v súlade s postupom ustanoveným v článku 21, Komisia, v súlade s článkom 16 ods. 2 a s prihliadnutím okrem iného aj na príslušné bezpečnostné normy Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE), určila kritériá umožňujúce členským štátom posúdiť, či sú požiadavky na vývoz splnené. Tieto kritériá boli uverejnené ako odporúčanie Komisie v *Úradnom vestníku Európskej únie* v decembri 2008[15].

Počet povolení uvedených v správach členských štátov na vývoz do tretích krajín zostáva celkom nízky (17 % z celkového počtu povolení uvedených v správach). Deväť členských štátov uviedlo celkový počet 28 povolení na vývoz z EÚ do Ruska, Číny, Švajčiarska, Japonska a USA. Šestnásť z týchto povolení sa týkalo prepravy vyhoretého jadrového paliva na prepracovanie (6 povolení pre vyhoreté jadrové palivo z jadrových elektrární) alebo prepracovanie a skladovanie (10 povolení pre vyhoreté jadrové palivo z výskumných reaktorov). Zvyšných 12 povolení bolo pre rádioaktívny odpad, ktorý bol vrátený do krajiny pôvodu (t.j. rádioaktívny odpad pochádzajúci zo spracovania kontaminovaného materiálu v jednom z členských štátov).

Členské štáty vo svojich správach uvádzajú, že nad prepravou a vývozom sa vykonáva dozor a kontrola v súlade s postupmi a ustanoveniami stanovenými v smernici o preprave. Komisia však na základne poskytnutých informácií nie je schopná overiť, či sú všetky kritériá pre vývoz v úplnom súlade s odporúčaním Komisie; najmä, či zariadenia na nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom v tretích krajinách boli efektívne začlenené do Dohody MAAE o zárukách, v súvislosti s podpisom a ratifikáciou Zmluvy o nešírení jadrových zbraní a súvisiacich dodatkových protokolov, alebo či sú splnené požiadavky na vysokú úroveň bezpečnosti, ako sa to vyžaduje v smernici o odpadoch.

Komisia tiež upozorňuje, že správy členských štátov sú celkovo konzistentné a komplementárne s vnútroštátnymi správami v rámci Spoločného dohovoru o bezpečnosti nakladania s vyhoretým palivom a o bezpečnosti nakladania s rádioaktívnym odpadom, keďže uvedené správy opisujú hlavne právny rámec a povinnosti.

4. ZÁVER

Smernica o preprave bola úspešne transponovaná vo všetkých členských štátoch EÚ. Všeobecné ustanovenia podľa tejto smernice boli vykonané prostredníctvom prijatia a uverejnenia príslušného rozhodnutia Komisie a odporúčaní Komisie a zriadenia poradného výboru.

Po posúdení informácií poskytnutých členskými štátmi v ich prvých správach Komisia konštatuje, že smernica sa v súčasnosti plne vykonáva, aby sa zabezpečila primeraná ochrana obyvateľstva. Smernica poskytuje vhodne štruktúrovaný a operačný rámec na dozor a kontrolu pri preprave vo všetkých členských štátoch, pričom zabezpečuje, aby sa cezhraničná preprava rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva vykonávala len s predbežným súhlasom po predchádzajúcom ohlásení príslušným orgánom všetkých zainteresovaných členských štátov.

Vykonávanie smernice o preprave nespôsobilo žiadne zásadné problémy. Zistilo sa, že problém predstavuje odpad z prirodzene sa vyskytujúceho rádioaktívneho materiálu a uvoľňovacích úrovní v súvislosti s prepravou rádioaktívneho odpadu a ďalej sa mu bude venovať poradný výbor zriadený touto smernicou.

Pokiaľ ide o prepravu rádioaktívneho odpadu a vyhoretého jadrového paliva, Komisia poznamenáva, že existujúce vnútroštátne ustanovenia, najmä tie, ktorými sa vykonáva

[15] Ú. v. EÚ L 338, 17.12.2008, s. 69.

smernica, ktorá stanovuje základné bezpečnostné normy ochrany zdravia pracovníkov a obyvateľstva pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia, umožňujú príslušným vnútroštátnym orgánom monitorovať pohyb takejto prepravy na svojom území.

Táto správa poskytuje prvý celkový prehľad o povoleniach udelených v Spoločenstve podľa smernice o preprave. Počet povolení je relatívne nízky a situácia v oblasti vývozu mimo EÚ je jasná. I keď sú kritériá Komisie pre vývoz uverejnené len ako odporúčanie a nemajú žiadny právne záväzný charakter, zosúladenie postupov členských štátov so všetkými kritériami bude aj naďalej predstavovať problém, ktorému sa bude potrebné ďalej venovať v úzkej spolupráci s poradným výborom.

Pri vykonávaní smernice o odpadoch sa od členských štátov vyžaduje, aby prijali konkrétne rozhodnutia na bezpečné nakladanie s rádioaktívnym odpadom a vyhoretým jadrovým palivom. To bude mať určite vplyv na prepravu smerujúcu do EÚ a z EÚ, ako aj v rámci EÚ. Ďalšie správy teda poskytnú informácie o vývoji v oblasti prepravy rádioaktívneho paliva a vyhoretého jadrového paliva.

Nakoniec možno povedať, že za posledné tri roky, na ktoré sa vzťahuje táto správa, nedošlo k žiadnym nehodám vedúcim k úniku rádioaktívnych látok do životného prostredia, ktoré by súviseli s vnútroštátnou alebo cezhraničnou prepravou rádioaktívneho odpadu alebo vyhoretého jadrového paliva.